

2018

Závěrečná správa

Regulácia v elektroenergetike

Závěrečná správa

Regulácia v elektroenergetike

PREDKLADÁ

Ing. Karol Mitrík, predseda
Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

VEDÚCI KONTROLNEJ AKCIE

JUDr. Jana Pinčková

Bratislava, december 2018

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK A SKRÁTENÝCH POMENOVANÍ.....	4
ZOZNAM TABULIEK.....	4
ZOZNAM GRAFOV	4
ZHRNUTIE.....	5
1 CIEĽ KONTROLNEJ AKCIE	6
2 RÁMEC KONTROLNEJ AKCIE	6
3 ZISTENIA A ODPORÚČANIA	7
3.1 REGULAČNÁ POLITIKA	7
3.2 PROCES CENOVEJ REGULÁCIE	7
3.2.1 Štruktúra ceny elektriny pre odberateľov elektriny v domácnosti	7
3.2.2 Proces cenového konania.....	9
3.2.3 Zmena cenovej regulácie	10
3.3 KONTROLNÝ SYSTÉM	10
3.3.1 Kontrola majetku distribučných spoločností	10
3.3.2 Proces vykonávania kontroly ÚRSO	12
3.3.3 Vnútorý kontrolný systém.....	13
4 REAKCIA KONTROLOVANÉHO SUBJEKTU.....	13
5 TÍM KONTROLÓROV.....	14
ZÁVER.....	14
KONTAKT	14

ZOZNAM SKRATIEK A SKRÁTENÝCH POMENOVANÍ

SKRATKA / SKRÁTENÉ POMENOVANIE	VÝZNAM
EÚ	Európska únia
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MPSVR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
RAB / stanovenie všeobecnej hodnoty majetku / verifikácia hodnoty majetku regulovaných subjektov	stanovenie všeobecnej hodnoty majetku používaného na výkon regulovanej činnosti v sieťových odvetviach u distribučných spoločností
TPS	tarifa za prevádzkovanie systému
ÚRSO / úrad / kontrolovaný subjekt	Úrad pre reguláciu sieťových odvetví
vyhláška č. 260/2016 Z. z.	vyhláška Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 260/2016 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike a niektoré podmienky vykonávania regulovaných činností v elektroenergetike
vyhláška č. 18/2017 Z. z.	vyhláška Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 18/2017 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike a niektoré podmienky vykonávania regulovaných činností v elektroenergetike
zákon o energetike	zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike v znení neskorších predpisov
zákon o finančnej kontrole a audite	zákon č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov
zákon o regulácii	zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov
zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy	zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov
zákon o verejnom obstarávaní	zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka č. 1: Koncová cena elektriny pre domácnosti za roky 2012 až 2017 – zloženie.....	8
Tabuľka č. 2: Prehľad o vykonaných kontrolách úradu v rokoch 2014 až 2017	12
Tabuľka č. 3: Prehľad najčastejších kontrolou zistených porušení v oblasti elektroenergetiky:	13

ZOZNAM GRAFOV

Graf č. 1: Porovnanie štruktúry koncovej ceny elektriny pre domácnosti v rokoch 2012 až 2017	8
--	---

ZHRNUTIE

Elektrina je tovar, od nákupu ktorého je závislý každý subjekt v štáte, každá činnosť v každom hospodárskom procese. Ceny elektriny ovplyvňujú výdavky každej inštitúcie, podniku, domácnosti, ovplyvňujú hospodárske výsledky štátu. Zo sieťových odvetví má elektroenergetický sektor najviac zazmluvnených zákazníkov.

Národným regulačným orgánom zodpovedným za oblasť regulácie sieťových odvetví je ÚRSO. **Cieľom regulácie** je zabezpečiť, aby regulované subjekty efektívne a bezpečne poskytovali svojim zákazníkom služby za spravodlivé a primerané ceny, a zároveň poskytovať regulovaným subjektom reálnu možnosť získať primeranú mieru návratnosti pri výkone regulovaných činností v stabilnom podnikateľskom prostredí.

Regulácia cien elektriny vyplýva z **regulačnej politiky**. Ide o špecifický dokument, ktorý vyjadruje stratégiu úradu, akým spôsobom bude vykonávať reguláciu počas určitého regulačného obdobia.

Podľa novej regulačnej politiky bude počas regulačného obdobia 2017 a 2021 dodávka elektriny zraniteľným odberateľom charakterizovaná zachovaním regulácie v tomto segmente. Zraniteľní odberatelia elektriny sú **odberatelia elektriny v domácnosti** a malé podniky.

Smernice EÚ ukladajú členským štátom povinnosť prijať náležité opatrenia na ochranu koncových odberateľov a najmä zabezpečiť, aby existovali dostatočné záruky na **ochranu zraniteľných odberateľov**. ÚRSO v spolupráci s MH SR, MF SR a MPSVR SR vypracovali v súlade so zákonom o regulácii Konceptiu na ochranu odberateľov spĺňajúcich podmienky energetickej chudoby, ktorá naznačuje možnosti riešenia tejto problematiky na celoštátnej úrovni a možnosti vyplývajúce z kompetencií úradu.

Konkurencia na trhu s elektrinou existuje v samotnej dodávke elektriny, avšak v distribúcii elektriny naďalej existuje **monopolné postavenie prevádzkovateľa** regionálnej alebo miestnej **distribučnej sústavy**.

Za obdobie rokov 2012 až 2017 došlo k postupnému znižovaniu ceny silovej elektriny. Najvýraznejší nárast v rámci **koncovej ceny elektriny** bol zaznamenaný pri TPS, kde v sledovanom období došlo k zdvojnásobeniu tejto zložky. **Tarifa za prevádzkovanie systému tvorí už takmer štvrtinu koncovej ceny elektriny**. Z preverovania vyplynulo, že za jej rastom je hlavne podpora pre obnoviteľné zdroje energie, pre vysokoúčinnú kombinovanú výrobu, ale aj podpora výroby elektriny z domáceho uhlia.

ÚRSO vykonáva viacero druhov regulácií. Dominantnou činnosťou úradu je **cenová regulácia**. Jej ciele, priority, rozsah a spôsoby vykonávania úrad transformuje do svojich vykonávacích predpisov v podobe vyhlášok a individuálne správnych aktov – rozhodnutí. Prostredníctvom nich má úrad vytvárať regulačný rámec a vhodné podmienky na

vznik transparentného a nediskriminačného trhového prostredia.

Zákon o regulácii taxatívnym výpočtom ustanovuje, ktoré činnosti v sieťových odvetviach podliehajú **cenovej regulácii**, a rovnako taxatívne uvádza aj spôsoby vykonávania cenovej regulácie.

Cenové konanie je osobitne upraveným druhom konania, v ktorom úrad schvaľuje alebo určuje regulovanú cenu a podľa okolností aj podmienky uplatňovania regulovanej ceny.

Proces cenového konania je upravený v zákone o regulácii. Cenové konanie môže začať na podnet regulovaného subjektu (návrhové konanie), ktorý predloží návrh ceny, prípadne na podnet úradu (ex offa konanie). Na postup v cenovom konaní v elektroenergetike **nemal úrad vypracovaný interný predpis**, ktorý by proces cenového konania podrobnejšie upravoval.

Rozhodnutia ÚRSO boli zverejňované, vrátane zdôvodnenia a celého procesu rozhodovania, a sú dostupné na webovom sídle úradu.

Začiatkom roka 2017 došlo v súvislosti so **zmenami v cenovej regulácii elektroenergetiky** k zvýšeniu cien pre časť odberateľov elektriny. Riešenie situácie okolo regulovaných cien v elektroenergetike a spôsob, akým došlo k ich vráteniu na úroveň predchádzajúceho roka bez objektívneho hodnotenia, javí znaky narušenia princípu transparentnosti a nezávislosti činnosti úradu.

Aby ceny elektriny odrážali objektívnu skutočnosť, vykonáva **ÚRSO kontrolnú činnosť**. Táto spočívala jednak vo výkone kontroly priamo v regulovaných subjektoch, ktorého legislatívny rámec je zakotvený v zákone o regulácii, ako aj vo výkone kontrol na úrade.

Cieľom **kontroly majetku distribučných spoločností**, vykonanej ÚRSO, bolo objektivizovať hodnotu majetku, ktorá vstupuje do procesu stanovovania koncovej ceny energie. Kontrolu, ktorá bola realizovaná formou znaleckého skúmania, vykonali štyri externé znalecké organizácie, 17 externých súdnych znalcov, 16 externých konzultantov a 52 zamestnancov úradu. Priebeh kontroly majetku v distribučných spoločnostiach nebol po procesnej stránke realizovaný postupom uvedeným v zákone o regulácii.

Na verifikáciu hodnoty majetku v štyroch regulovaných subjektoch boli vo výdavkoch kapitoly ÚRSO rozpočtované výdavky v sume 1,7 mil. eur. Následne bola uvedená suma rozpočtovým opatrením znížená o 71 524 eur na celkovú sumu 1 628 476 eur. Kontrolou NKÚ SR boli **preverené výdavky v celkovej sume 1 278 tis. eur**, čo predstavuje takmer 80 % výdavkov vynaložených na verifikáciu hodnoty majetku.

V súvislosti s kontrolou majetku boli identifikované **závažnejšie zistenia, pri ktorých ÚRSO**

- uzatvoril so Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave zmluvu o dielo na zhotovenie metodiky na stanovenie všeobecnej hodnoty zariadení na výkon regulovaných činností v sieťových odvetviach, ktorej uzatvorenie nebolo nevyhnutné, pretože všeobecná hodnota majetku je taxatívne vymedzená vyhláškou
- znížil predpokladanú hodnotu zákazky pod finančné limity s cieľom vyhnúť sa postupom zadávania zákazky podľa zákona o verejnom obstarávaní
- z prostriedkov štátneho rozpočtu uhradil výdavky za znalecké posudky a analýzu v sume 471 384 eur s DPH, ktorých vypracovanie, dodanie a s tým súvisiace využitie je nepreukázateľné
- pri uzatváraní zmlúv so znalcami na výkon znaleckej činnosti pri revízii majetku regulovaných subjektov nepostupoval podľa zákona o verejnom obstarávaní. Výber znalcov bol uskutočnený formou výberu zo zoznamu znalcov zapísaných na MS SR, ktorí boli oslovení priamo. Kritériá výberu neboli bližšie špecifikované.
- Výsledky znaleckej činnosti nie všetkých znalcov mohli byť premietnuté do výpočtu všeobecnej hodnoty majetku z dôvodu, že znalecké posudky znalcov boli odovzdané a predsedom ÚRSO prevzaté po zmluvne dohodnutom termíne.
- Výber odborne spôsobilých osôb, resp. **konzultantov**, s ktorými úrad uzatvoril **prikazné zmluvy**, bol realizovaný obdobne ako pri znalcoch, priamym oslovením.
- Kontrolou **dohôd o vykonaní práce, uzatvorených so zamestnancami úradu**, bolo zistené, že výkon základnej finančnej kontroly pri overení finančných

operácii súvisiacich s úhradou cestovných náhrad a odmeny v zmysle dohody o vykonaní práce neboli v súlade so zákonom o finančnej kontrole a audite.

- Reálna potreba a využitie **právnej služby**, za ktorú ÚRSO uhradil advokátovi sumu 15 883,50 eur s DPH neboli úradom dostatočne preukázané.
- Na základe zmluvy o právnych službách bola advokátom vypracovaná **právna analýza** dôvodov, priebehu a výsledkov revízie majetku regulovaných subjektov, ako aj kontrola vybraných znaleckých posudkov. Išlo o posúdenie činností, ktoré už boli vykonané a ktoré – podobne ako v prípade predbežného stanoviska vypracovaného tým istým advokátom – malo byť vykonané pred rozhodnutím a realizáciou revízie majetku. Využitie výsledkov právnej služby v sume 116 716,50 eur s DPH nevedel kontrolovaný subjekt dostatočne zdôvodniť a preukázať.
- Výsledky kontroly majetku, vykonané v distribučných spoločnostiach v roku 2016, neboli premietnuté do novej cenotvorby.

ÚRSO nemá platný riadiaci dokument na tvorbu, vydávanie a evidenciu vnútorných riadiacich aktov.

Činnosť **vnútorného auditu**, predovšetkým v roku 2016, neposkytovala dostatočné informácie ohľadom finančného riadenia úradu, čím vzniklo možné riziko neehospodárneho, neefektívneho a neúčelného plnenia úloh úradu v súvislosti s nedostatočne vykonanými vnútornými auditmi.

Na základe zhodnotenia plánu a činnosti kontrolných akcií NKÚ SR konštatoval rezervy v účinnosti a efektívnosti vnútorného auditu úradu. Problémom vnútorného kontrolného prostredia bolo nedostatočné zabezpečovanie riadenia rizík v rámci finančného riadenia.

1 CIEĽ KONTROLNEJ AKCIE

Cieľom kontrolnej akcie bolo – získať objektívne výsledky o procese regulácie cien v elektroenergetike vo väzbe na odberateľov elektriny v domácnosti v rozsahu kompetencií ÚRSO.

V nadväznosti na novú regulačnú politiku, bol preverený postup procesu cenovej regulácie a kontrolný systém vrátane spôsobu kontroly regulovaných subjektov.

Účel kontrolnej akcie: Preverenie postupu ÚRSO pri tvorbe cien elektriny vo väzbe na odberateľov v domácnosti.

Predmet kontroly:

1. Regulačná politika (základný dokument ÚRSO).
2. Proces cenovej regulácie.
3. Kontrolný systém.

2 RÁMEC KONTROLNEJ AKCIE

Kontrola bola vykonaná na ÚRSO.

Preverený bol proces tvorby cien elektriny odberateľov v domácnosti; počnúc regulačnou politikou a vrátane východísk regulačnej politiky.

Ďalej bolo preverené nastavenie procesu cenovej regulácie, štruktúra ceny elektriny pre odberateľov elektriny v domácnosti, rozsah a spôsoby vykonávania cenovej regulácie, proces cenového konania a zmena cenovej regulácie v novom regulačnom období.

Kontrola vyhodnotila, akým spôsobom kontrolovalo ÚRSO regulované subjekty, a zároveň preverila vnútorný kontrolný systém úradu.

Kontrolovaným obdobím boli roky 2016 až 2017.

Kontrola bola vykonaná v súlade so zákonom NR SR č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej

republiky v znení neskorších predpisov a so štandardmi, ktoré vychádzajú zo základných princípov medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií: ISSAI 100 – Základné princípy kontroly verejného sektora; ISSAI 200 – Základné princípy finančnej kontroly; ISSAI 300 – Základné princípy kontroly výkonnosti; ISSAI 400 – Základné princípy kontroly súladu.

3 ZISTENIA A ODPORÚČANIA

3.1 REGULAČNÁ POLITIKA

Regulácia cien elektriny vychádza z dokumentu, ktorým je **regulačná politika**. Je to základný dokument pre legislatívne predpisy, z ktorých vyplýva metodológia pre tvorbu v elektroenergetike. Regulačná politika na regulačné obdobie 2017 až 2021 bola schválená regulačnou radou v marci 2016. Nová regulačná politika kladie dôraz na **zraniteľných odberateľov** a tiež problematiku energetickej chudoby.

Odberateľov elektriny na Slovensku možno rozdeliť na zraniteľných odberateľov a ostatných. Zraniteľní odberatelia elektriny sú odberatelia elektriny v domácnosti a malé podniky. **Odberateľom elektriny v domácnosti** je fyzická osoba, ktorá nakupuje elektrinu pre vlastnú spotrebu v domácnosti. Podľa novej regulačnej politiky bude počas regulačného obdobia 2017 až 2021 dodávka elektriny zraniteľným odberateľom charakterizovaná zachovaním regulácie v tomto segmente. Podľa Regulačnej politiky, cenová regulácia v regulačnom období 2017 až 2021 bude vykonávaná spôsobmi ustanovenými v zákone o regulácii tak, aby bola na jednej strane zabezpečená úhrada všetkých nákladov, dostatok prostriedkov na realizáciu investícií, primeraný zisk pre podnikateľov, a na druhej strane ochrana odberateľov.

Smernice EÚ ukladajú členským štátom povinnosť prijať náležité opatrenia na **ochranu koncových odberateľov**, a najmä zabezpečiť, aby existovali dostatočné záruky na ochranu zraniteľných spotrebiteľov. V tejto súvislosti má každý členský štát vymedziť koncept zraniteľných odberateľov, ktorý sa môže vzťahovať na **energetickú chudobu**.

Energetickú chudobu môžeme definovať ako situáciu, keď jednotlivci alebo domácnosti nemajú dostatok finančných prostriedkov na zabezpečenie vykurovania a ďalších energií potrebných pre fungovanie domácnosti.

Podľa Európskej komisie je týmto stavom v EÚ postihnutých viac ako 23 miliónov domácností. Medzi hlavné príčiny energetickej chudoby patrí nedostatočný príjem domácností, neefektívny spôsob vykurovania, nedostatočná tepelná izolácia objektov a vysoké ceny energií.

ÚRSO v spolupráci s MH SR, MF SR a MPSVR SR vypracovali v súlade so zákonom o regulácii Konceptiu na ochranu odberateľov spĺňajúcich podmienky energetickej chudoby, ktorá naznačuje možnosti riešenia problematiky energetickej chudoby na celoštátnej úrovni a možnosti vyplývajúce z kompetencií úradu.

3.2 PROCES CENOVEJ REGULÁCIE

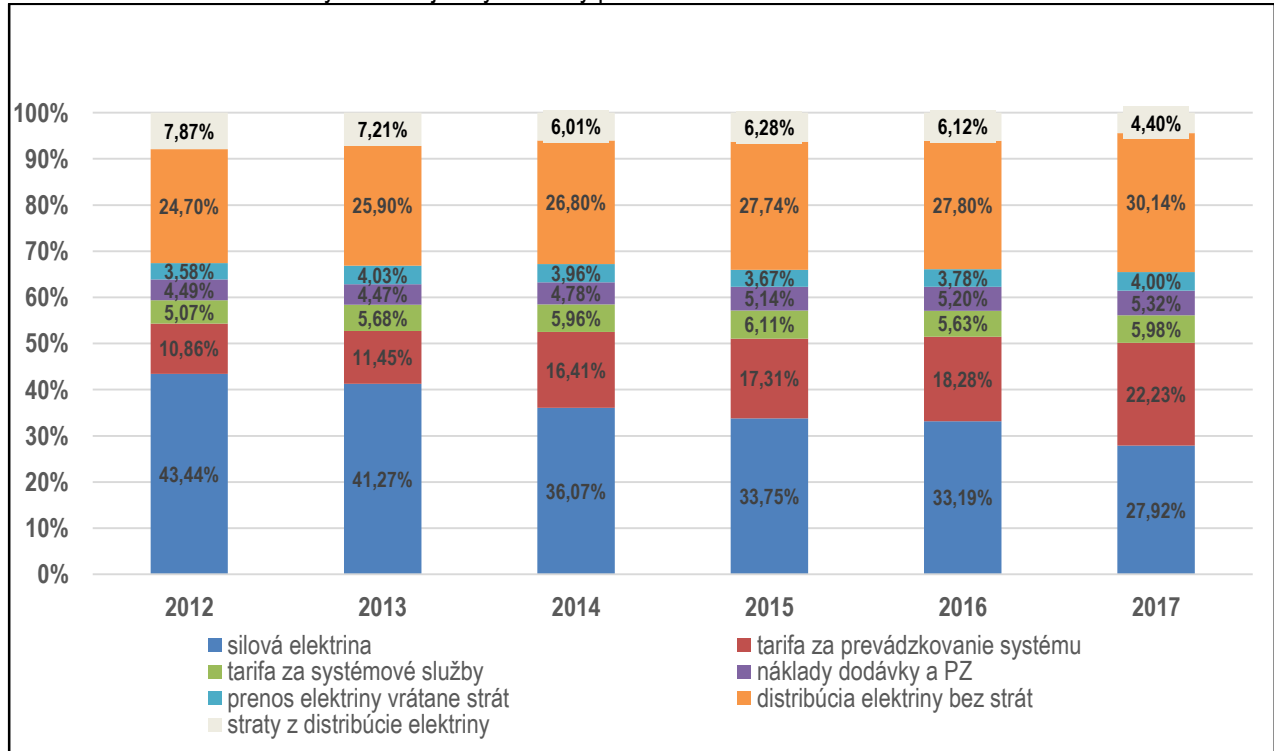
3.2.1 Štruktúra ceny elektriny pre odberateľov elektriny v domácnosti

Od nového regulačného obdobia 2017 až 2021 sa zjednotila kategória zraniteľných odberateľov, kam patria odberatelia elektriny v domácnosti a malé podniky s ročným odberom elektriny do 30 000 kWh.

Konkurencia na trhu s elektrinou existuje v samotnej dodávke elektriny, avšak **v distribúcii elektriny** naďalej **exis-**

tuje monopolné postavenie prevádzkovateľa regionálnej alebo miestnej **distribučnej sústavy** (odberateľ elektriny nemôže zmeniť odberné miesto), a teda cena za distribúciu elektriny, ktorá tvorí významnú zložku ceny elektriny, sa pri zmene dodávateľa elektriny nemení.

Graf č. 1: Porovnanie štruktúry koncovej ceny elektriny pre domácnosti v rokoch 2012 až 2017

Zdroj: ÚRSO

Za obdobie rokov 2012 až 2017 došlo k postupnému znižovaniu ceny silovej elektriny.

Najvýraznejší nárast v rámci **koncovej ceny elektriny** bol v roku 2017 zaznamenaný pri TPS, kde v sledovanom období došlo k zvýšeniu až o 11,37 % v porovnaní s rokom 2012, čo predstavuje zdvojnásobenie tejto zložky. **TPS tvorí už takmer štvrtinu koncovej ceny elektriny.** Z údajov ÚRSO vyplýva, že **za jej rastom je hlavne podpora pre obnoviteľné zdroje energie¹⁾ a pre vysokoúčinnú kombinovanú výrobu.²⁾**

Permanentný nárast TPS je spôsobený nielen nárastom výroby z existujúcich zdrojov, ale tiež klimatickými faktormi (mení sa priemerná teplota, objem zrážok a pod.) a poklesom ceny elektriny na svetových trhoch. Tento faktor vplýva nielen na podporu výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov a vysokoúčinnú kombinovanú výrobu, ale aj na podporu výroby elektriny z domáceho uhlia. Čím je cena elektriny na trhu nižšia, tým je tarifa za prevádzkovanie systému vyššia a naopak.

Tabuľka č. 1: Koncová cena elektriny pre domácnosti za roky 2012 až 2017 – zloženie

	2012 €/MWh	2013 €/MWh	2014 €/MWh	2015 €/MWh	2016 €/MWh	2017 €/MWh
silová elektrina	62,8	57,7470	47,9520	42,5324	41,5910	32,9011
tarifa za prevádzkovanie systému	15,7	16,02	21,82	21,82	22,90	26,2030
tarifa za systémové služby	7,33	7,95	7,92	7,70	7,05	7,0491
náklady dodávky a primeraný zisk	6,486	6,2496	6,359	6,4741	6,5195	6,2710
prenos elektriny vrátane strát	5,1714	5,63819	5,2599	4,6217	4,7353	4,7181
distribúcia elektriny bez strát	35,7168	36,2380	35,6300	34,9638	34,8386	35,5237
straty z distribúcie elektriny	11,3784	10,08319	7,9876	7,9099	7,6677	5,1910

¹⁾ Obnoviteľným zdrojom energie sa rozumie nefosílny zdroj energie, ktorého energetický potenciál sa trvalo obnovuje prírodnými procesmi alebo činnosťou ľudí ide o tieto zdroje: vodná energia, slnečná energia, veterná energia, geotermálna energia, biomasa vrátane všetkých produktov jej spracovania, bioplyn, skládkový plyn, plyn z čističiek odpadových vôd, biometán, aérotermálna energia, hydrotermálna energia.

²⁾ Vysoko účinnou kombinovanou výrobou sa rozumie kombinovaná výroba, pri ktorej v porovnaní so samostatnou výrobou tepla a samostatnou výrobou elektriny vzniká úspora primárnej energie.

spolu	144,5826	139,9259	132,9285	126,0219	125,3022	117,8570
-------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

Zdroj: ÚRSO

Prínosom pre odberateľov je priama porovnateľnosť sadzieb za dodávku elektriny pre zraniteľných odberateľov medzi rôznymi dodávateľmi elektriny. [Cenová kalkulačka](#) slúži na porovnanie ponúk od dodávateľov a je súčasťou webového sídla ÚRSO.

Cenová kalkulačka po zadaní údajov prepočíta ročnú úsporu v eurách a v percentách pri zmene na najvýhodnejšieho dodávateľa v porovnaní so súčasným dodávateľom elektriny, a tiež poradie alternatívnych dodávateľov vrátane ročnej platby v eurách a ročnej úspory.

3.2.2 Proces cenového konania

ÚRSO vykonáva viacero druhov regulácií. Dominantnou činnosťou úradu je **cenová regulácia**. Jej ciele, priority, rozsah a spôsoby vykonávania úrad transformuje do svojich vykonávacích predpisov v podobe vyhlášok a individuálne správnych aktov – rozhodnutí. Prostredníctvom nich má úrad vytvárať regulačný rámec a vhodné podmienky na vznik transparentného a nediskriminačného trhového prostredia, v ktorom majú regulované subjekty dostatočný priestor na pokrytie svojich nákladov a vytvorenie primeraného zisku. Zároveň prijíma opatrenia, ktoré zaručujú odberateľom bezpečnú a spoľahlivú dodávku za spravodlivé ceny.

Základný princíp regulácie cien, schvaľovaných alebo určovaných úradom, uplatňuje metódu cenového stropu – tzv. „price cap“.

Najdôležitejším zákonom upravujúcim **cenovú reguláciu** v SR je zákon o cenách. Z pohľadu regulácie cien v sieťových odvetviach sa však zákon o cenách uplatňuje len v obmedzenom rozsahu. Špeciálnu právnu úpravu cenovej regulácie v sieťových odvetviach ustanovuje **zákon o regulácii**. Zákon o regulácii taxatívnym výpočtom ustanovuje, ktoré činnosti v sieťových odvetviach podliehajú cenovej regulácii a rovnako taxatívne uvádza aj spôsoby vykonávania cenovej regulácie.

Rozsah cenovej regulácie a spôsoby jej vykonávania sú všeobecne vymedzené v regulačnej politike. Na regulačnú politiku nadväzujú všeobecne záväzné právne predpisy ÚRSO – **vyhlášky**, ktoré konkretizujú detaily cenovej regulácie.

V kontrolovanom období rokov 2016 a 2017 cenovú reguláciu v elektroenergetike upravovali tri vyhlášky ÚRSO. V roku 2016 úrad postupoval podľa platnej vyhlášky č. 221/2013 Z. z., z 11. júla 2013, ktorá platila do 31. decembra 2016. Ceny pre rok 2016 sa stanovili podľa tejto vyhlášky na celý rok 2016. Keďže bol rok 2016 posledným rokom regulačného obdobia 2012 až 2016, k novelizácii predmetnej vyhlášky sa nepristúpilo. Miesto nej však bola vypracovaná nová vyhláška, na základe novej regulačnej

politiky na nasledujúce regulačné obdobie 2017 až 2021. Vyhláška č. 260/2016 Z. z. z 19. septembra 2016; platila od 1. januára 2017 do 9. februára 2017. Určovala podmienky cenovej regulácie na nové regulačné obdobie 2017 až 2021. Následne bola zrušená vyhláškou č. 18/2017 Z. z. z 8 februára 2018, ktorá s účinnosťou od 10. februára 2017 zrušila a nahradila vyhlášku č. 260/2016 Z. z.

Konanie o cenovej regulácii, zjednodušene označované ako **cenové konanie**, je osobitne upraveným druhom konania, v ktorom úrad schvaľuje alebo určuje regulovanú cenu a podľa okolností aj podmienky uplatňovania regulovanej ceny. Ide o rozhodovací proces, výsledkom ktorého je individuálny akt aplikácie práva. Je ním **cenové rozhodnutie**, ktoré nemá normatívnu povahu.

Odbor regulácie elektroenergetiky vykazoval v sledovanom období z hľadiska personálneho obsadenia vysokú mieru stability. V rokoch 2016 až 2017 sa za odbor regulácie elektroenergetiky na vybavovaní cenových konaní podieľalo päť zamestnancov. Jednotliví zamestnanci odboru dostávajú pridelené jednotlivé prípady cenových konaní podľa opisu štátnozamestnaneckého miesta. Na cenovom konaní pracuje zvyčajne jeden zamestnanec, v prípade potreby konzultuje predmetnú vec s príslušnými kolegami.

Na postup v cenovom konaní v elektroenergetike **nemal úrad vypracovaný interný predpis**, ktorý by proces cenového konania podrobnejšie upravoval.

Proces cenového konania je upravený v § 14 (Konanie o cenovej regulácii) zákona o regulácii. Cenové konanie môže začať na podnet regulovaného subjektu (návrhové konanie), ktorý predloží návrh ceny, prípadne na podnet úradu (ex offo konanie). Úrad v cenovom konaní schváli alebo určí cenu regulovanému subjektu vydaním cenového rozhodnutia.

V oblasti cenovej regulácie dotknutých činností vydal úrad pre rok 2016:

- 333 cenových rozhodnutí za prístup do prenosovej sústavy a prenos elektriny, za prístup do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny, za pripojenie do sústavy, **za dodávku elektriny pre domácnosti** a za dodávku elektriny dodávateľom poslednej inštancie
- 89 rozhodnutí o cene elektriny pre stanovenie poplatku pre výrobcov elektriny technológiami kombinovanej výroby elektriny a tepla
- 88 rozhodnutí o cene elektriny pre stanovenie poplatku pre výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov energie.

Pre rok 2017 to bolo:

- 487 cenových rozhodnutí za prístup do prenosovej sústavy a prenos elektriny, za prístup do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny, za pripojenie do sústavy, **za dodávku elektriny pre domácnosti** a pre malé podniky, ako aj za dodávku elektriny dodávateľom poslednej inštancie
- 69 rozhodnutí o cene elektriny pre stanovenie poplatku pre výrobcov elektriny technológiami kombinovanej výroby elektriny a tepla
- 159 rozhodnutí o cene elektriny pre stanovenie poplatku pre výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov energie.

Informačný systém úradu upozorňuje na dodržanie lehoty v cenovom konaní a vie generovať databázu s nedodrzanými lehotami.

Rozhodnutia ÚRSO boli zverejňované, vrátane zdôvodnenia a celého procesu rozhodovania, a sú dostupné na webovom sídle úradu. Každý regulovaný subjekt má po vydaní rozhodnutia právo sa voči nemu odvolať, pričom druhostupňovým orgánom je regulačná rada.

3.2.3 Zmena cenovej regulácie

Ako bolo uvedené, začiatkom roka 2017 došlo v súvislosti so zmenami v cenovej regulácii elektroenergetiky k zvýše-

niu cien časti odberateľov elektriny. Úrad pri vydávaní cenových rozhodnutí postupoval podľa príslušných ustanovení vyhlášky č.260/2016 Z. z. Táto bola následne zrušená vyhláškou č. 18/2017 Z. z., podľa ktorej sa postupuje pri vykonávaní cenovej regulácie na rok 2017, pričom cenová regulácia sa vzťahuje na regulačné obdobie rokov 2017 až 2021.

Podľa vyjadrenia ÚRSO boli výsledky kontroly majetku použité pri tvorbe vyhlášky č. 260/2016, zo dňa 19. septembra 2016, ktorá bola následne zrušená a nahradená novou vyhláškou č. 18/2017, zo dňa 8. februára 2017, pre ktorú boli ako podklad použité prepočítané hodnoty RAB³⁾ z roku 2010. Touto vyhláškou **boli ceny určené opäť na úrovni roku 2016**. Úrad musel na základe novoprijatej vyhlášky začať ex offo cenové konania s regulovanými subjektmi, ktorých sa týkali zmeny cien, no mali ešte pôvodnú cenu.

Riešenie situácie okolo regulovaných cien v elektroenergetike a spôsob, akým došlo k ich vráteniu na úroveň predchádzajúceho roka, nepovažuje NKÚ SR za najvhodnejší z hľadiska stability regulačného obdobia, ani ako signál účastníkom trhu a rešpektovania princípov právneho štátu. Skutočnosť, že sa novourčené ceny dostali na pôvodnú úroveň z roka 2016 nie legitímnym spôsobom, ale na základe spoločenského tlaku obyvateľstva a celkovej politickej situácie javí znaky **narušenia princípu transparentnosti a nezávislej činnosti úradu**.

3.3 KONTROLNÝ SYSTÉM

3.3.1 Kontrola majetku distribučných spoločností

Cieľom **kontroly majetku**, vykonanej ÚRSO, bolo objektívizovať hodnotu majetku distribučných spoločností, ktorá vstupuje do procesu stanovenia koncovej ceny energie, t. j. stanoviť všeobecnú hodnotu majetku reálne používaného na výkon regulovanej činnosti. Všeobecná hodnota majetku mala byť následne v prvom roku nového regulačného obdobia základom pre stanovenie cien za služby poskytované distribučnými spoločnosťami.

Kontrolu, ktorá bola realizovaná formou znaleckého skúmania (fyzické obhliadky, fotodokumentácia, zameranie objektov, preskúmanie dokladov a evidencie majetku, znalecké posudky) vykonali 4 externé znalecké organizácie, 17 externých súdnych znalcov, 16 externých konzultantov a 52 zamestnancov úradu. **Priebeh kontroly majetku v distribučných spoločnostiach nebol po procesnej stránke realizovaný postupom uvedeným v zákone o regulácii**. Kontrolnej skupine neboli predložené poverenia na výkon kontroly majetku, ani záverečné protokoly alebo záznamy o výsledku kontrol, podpísané kontrolovanými subjektmi. Osoby, ktoré vykonávali verifikáciu ma-

jetku, mali len poverenie na vstup do objektov distribučných spoločností, vystavené a podpísané bývalým predsedom úradu.

Na verifikáciu hodnoty majetku v štyroch regulovaných subjektoch boli vo výdavkoch kapitoly ÚRSO rozpočtované výdavky v sume **1,7 mil. eur**. Následne bola uvedená suma rozpočtovým opatrením znížená o 71 524 eur na celkovú sumu **1 628 476 eur**. Kontrolou NKÚ SR boli preverené výdavky v celkovej sume **1 278 tis. eur**, čo predstavuje takmer 80 % výdavkov vynaložených na verifikáciu hodnoty majetku. Preverené boli výdavky na štúdie, expertízy a posudky, výdavky na právne služby a na vybranú vzorku výdavkov za činnosť realizovanú zamestnancami ÚRSO na základe dohôd o vykonaní práce.

Metodika na stanovenie všeobecnej hodnoty majetku

Aj napriek tomu, že všeobecná hodnota majetku je taxatívne vymedzená vyhláškou MS SR č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku v znení neskorších predpisov, uzavrel ÚRSO **Zmluvu o dielo** so Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave. Predmetom zmluvy

³⁾ Stanovenie všeobecnej hodnoty majetku používaného na výkon regulovanej činnosti v sieťových odvetviach u distribučných spoločností.

bolo zhotoviť metodiku na stanovenie všeobecnej hodnoty zariadení na výkon regulovaných činností v sieťových odvetviach. Máme za to, že uzatvorenie predmetnej zmluvy nebolo nevyhnutné. Uzatvorením zmluvy a uhradením **23 400 eur s DPH úrad nepostupoval v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách**, podľa ktorého subjekt verejnej správy je povinný pri používaní verejných prostriedkov zachovávať hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť ich použitia.

Znalecká a odborná činnosť

Na výkon **znaleckej činnosti a odbornej činnosti** boli uzavreté **zmluvy o spolupráci** so spoločnosťami ÚEOS-Komercia, IDJ, s.r.o., a Regotrans - Rittmeyer, spol. s r. o. Na vykonanie analýzy v distribučných spoločnostiach bola uzavretá zmluva o spolupráci so spoločnosťou SOZE, s.r.o. Podľa zákona o verejnom obstarávaní bol ÚRSO verejným obstarávateľom a pri zadávaní zákaziek bol povinný postupovať podľa predmetného zákona. Kontrolovaný subjekt rozdelil zákazky na výkon znaleckej a odbornej činnosti, ktoré spolu súviseli, do niekoľkých osobitných zákaziek a každú z nich samostatne obstarával. Tým znížil predpokladanú hodnotu zákazky pod finančné limity s cieľom **vyhnúť sa postupom zadávania zákazky podľa zákona o verejnom obstarávaní**. V elektronickej forme predložené znalecké posudky a analýza od 3 spoločností, za ktoré úrad uhradil sumu celkom 471 384 eur s DPH, nezodpovedali svojou štruktúrou predmetu zmluvy. **Podľa vyjadrenia kontrolovaného subjektu úrad nedisponuje predmetnými výstupmi**. Tým, že úrad z prostriedkov štátneho rozpočtu uhradil výdavky za znalecké posudky a analýzu, ktorých vypracovanie, dodanie a s tým súvisiace využitie je nepreukázateľné, **nepostupoval v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách**. V zmysle uvedeného zákona je subjekt verejnej správy povinný pri používaní verejných prostriedkov zachovávať hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť ich použitia.

Kontrolovaný subjekt pri uzatváraní zmlúv so znalcami na výkon znaleckej činnosti pri revízii majetku regulovaných subjektov **nepostupoval podľa zákona o verejnom obstarávaní**. Výber znalcov bol, podľa vyjadrenia úradu, uskutočnený formou výberu zo zoznamu znalcov zapísaných na MS SR, a títo boli oslovení priamo. Kritériá výberu neboli bližšie špecifikované. Kontrolou bolo zistené, že znalecké posudky štyroch znalcov boli odovzdané a predsedom ÚRSO prevzaté po zmluvne dohodnutom termíne. Dokonca boli prevzaté po termíne odovzdania záznamov z kontroly regulovanej bázy aktív a výsledkov hodnoty regulačnej bázy aktív, t. j. všeobecnej hodnoty majetku spoločností na dátovom nosiči zástupcom distribučných spoločností. Na základe týchto skutočností konštatujeme, že výsledky znaleckej činnosti týchto znalcov nemohli byť premietnuté do výpočtu všeobecnej hodnoty majetku pre jednotlivé triedy majetku a sumáru pre celý majetok distribučných spoločností.

Výber **odborne spôsobilých osôb, resp. konzultantov, s ktorými úrad uzatvoril príkazné zmluvy**, bol realizovaný obdobne ako pri znalcoch, a to priamym oslovením. Vzhľadom na hodnotu vyplatených odmien celkom, ako aj z dôvodu, že príkaznú zmluvu nemožno považovať za obdobný pracovný vzťah, mal úrad pri obstarávaní predmetnej zákazky postupovať podľa platného zákona o verejnom obstarávaní.

Kontrolou **dohôd o vykonaní práce, uzatvorených so zamestnancami úradu**, bolo zistené, že výkon základnej finančnej kontroly pri overení finančných operácií, súvisiacich s úhradou cestovných náhrad a odmeny v zmysle dohody o vykonaní práce, **nebol v súlade so zákonom o finančnej kontrole a audite**.

Právne služby

Na základe objednávky zo dňa 3. augusta 2016 bolo protokolárne odovzdané predbežné stanovisko k oprávnenosti a účelnosti revízie majetku prevádzkovateľov DS (plyn/elektrina) v rámci výkonu úradnej moci ÚRSO až 30. novembra 2016, t. j. v čase, kedy už boli odovzdané výsledky kontroly majetku zástupcom distribučných spoločností. Z tohto dôvodu je otáznе reálne využitie výsledkov právnej služby. Uhradením faktúry za právne služby v sume 15 883,50 eur s DPH, ktorých reálna potreba a jej využitie neboli dostatočne preukázané, **úrad nepostupoval v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách**, podľa ktorého subjekt verejnej správy je povinný pri používaní verejných prostriedkov zachovávať hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť ich použitia.

Na základe zmluvy o právnych službách zo dňa 14. decembra 2016, uzatvorenej s JUDr. Kvasňovským, bola kontrolnej skupine predložená právna analýza dôvodov, priebehu a výsledkov revízie majetku regulovaných subjektov, ako aj kontrola vybraných znaleckých posudkov, ktorá však nebola predmetom zmluvy. Obdobná právna analýza dôvodov vykonania revízie majetku bola už predmetom objednávky, zadanej tomu istému advokátovi dňa 3. augusta 2016, odovzdaná ÚRSO 30. novembra 2016. Máme za to, že išlo o posúdenie činností, ktoré už boli vykonané a ktoré podobne ako v prípade predbežného stanoviska, vypracovaného tým istým advokátom, malo byť vykonané **pred zadávaním týchto činností**, t. j. pred rozhodnutím a realizáciou revízie majetku. Tým, že využitie výsledkov právnej služby v sume 116 716,50 eur s DPH nevedel kontrolovaný subjekt dostatočne zdôvodniť a preukázať, **nepostupoval v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách**, podľa ktorého subjekt verejnej správy je povinný pri používaní verejných prostriedkov zachovávať hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť ich použitia.

Využitie výsledkov kontroly majetku v činnosti ÚRSO

Podľa vyjadrenia ÚRSO boli výsledky kontroly majetku použité pri tvorbe vyhlášky č. 260/2016 zo dňa 19. septembra

2016, ktorá bola následne zrušená a nahradená novou vyhláškou č. 18/2017, zo dňa 8. februára 2017, pre ktorú boli ako podklad použité prepočítané hodnoty RAB z roku 2010.

Regulované subjekty podávali návrhy cien za prístup do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny na prvý rok nového regulačného obdobia 2017 v priebehu roka 2016, t. j. v čase, keď im ešte neboli odovzdané výsledky kontroly všeobecnej hodnoty majetku. Vyplýva to z odôvodnení uvedených v príslušných rozhodnutiach ÚRSO o cenách a z dátumov prevzatia záznamov z kontroly regulovanej bázy aktív zástupcami distribučných spoločností.

Tým, že výsledky kontroly majetku, vykonané v distribučných spoločnostiach v roku 2016 neboli využité na realizáciu zámeru a cieľa, ktorý sa mal dosiahnuť touto kontrolou, ÚRSO **nepostupoval v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách**, podľa ktorého subjekt verejnej správy je povinný pri používaní verejných prostriedkov zachovávať hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť ich použitia.

Kontrolná skupina NKÚ SR zároveň odporúča, z dôvodu hospodárnosti a administratívnej náročnosti, vyvíjať tlak na príslušné regulované subjekty, aby preukazovali reálnu

Tabuľka č. 2: Prehľad o vykonaných kontrolách úradu v rokoch 2014 až 2017

Vec	Rok			
	2014	2015	2016	2017
Vykonané kontroly celkom	130	141	74	103
Vykonané kontroly na základe podaní	-	-	12	13
Vykonané kontroly na základe plánu KČ	-	-	62	90
Ukončené vypracovaním protokolu	70	79	48	62
Ukončené vypracovaním záznamu	60	62	26	41
Opatrenia na nápravu zistených nedostatkov	124	109	68	34
Rozhodnutia o uložení pokuty	237	469	172	288

Zdroj: ÚRSO

ÚRSO, ako vecne príslušný správny orgán na I. stupni správneho konania, je v prípade, ak zistí spáchanie správneho deliktu, povinný uložiť regulovanému subjektu sankciu – pokutu.

Od 1. februára 2016 sa úrad stal orgánom pre alternatívne riešenie spotrebiteľských sporov, a to podľa osobitnej úpravy spotrebiteľských sporov, vyplývajúcej zo zákona o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov.

Účelom alternatívneho riešenia sporu je zmierlivo urovnať spor medzi stranami sporu, ktorými sú predávajúci (napr. dodávateľ elektriny) a spotrebiteľ (napr. odberateľ v domácnosti). Úrad rieši spory nezávisle, nestranne a s náležitou odbornou starostlivosťou, pričom prihliada na ochranu práv a oprávnených záujmov spotrebiteľa aji predávajúceho. Úrad rieši spory bezodplatne.

Úrad preveroval dodržiavanie povinností regulovaných subjektov aj priamo z úradnej moci. V tejto súvislosti bolo v roku 2016 a 2017 preverené plnenie viacerých adminis-

tratívnych povinností voči úradu. Jeho výsledkom bolo uloženie pokuty 62 subjektom spolu vo výške 46 000 eur. Postihnuté subjekty vykonávali regulovanú činnosť bez povolenia na podnikanie, bez potvrdenia o splnení oznamovacej povinnosti, alebo nepredložili úradu potrebné doklady alebo informácie v úradom určenej lehote, resp. vôbec.

3.3.2 Proces vykonávania kontroly ÚRSO

Okrem uvedenej kontrolnej činnosti vykonával ÚRSO aj bežnú kontrolnú činnosť, ktorá spočívala vo výkone kontroly priamo v regulovaných subjektoch, ako aj vo výkone kontrol na úrade. Úrad vykonával kontroly podľa vedením úradu schváleného plánu kontrolnej činnosti.

Odbor kontroly patrí k najstabilnejším útvarom úradu tak z hľadiska počtu zamestnancov (počet zamestnancov je v intervale 25 až 28), ako aj z hľadiska obsadenia konkrétnymi zamestnancami. Je najpočetnejším organizačným útvarom v rámci organizačnej štruktúry úradu. Vzhľadom na charakter vykonávanej agendy majú zamestnanci predovšetkým technické, ekonomické a právnické vzdelanie.

Tabuľka č. 3: Prehľad najčastejších kontrolou zistených porušení v oblasti elektroenergetiky

Zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach	Rok 2016	Rok 2017
paragraf 29 ods. 1 písm. b) – nevykonávanie regulovanej činnosti v súlade s právoplatným rozhodnutím alebo potvrdením úradu a nedodržanie cenovej regulácie podľa všeobecne záväzného právneho predpisu vydaného úradom	50	119
paragraf 29 ods. 1 písm. o) – nedodržanie pravidiel trhu	34	37
paragraf 29 ods. 1 písm. k) – neposkytnutie úradu úplných a pravdivých údajov, podkladov, dokladov a akýchkoľvek informácií potrebných na účely podľa tohto zákona a na výkon pôsobnosti úradu v rozsahu, spôsobom a v lehotách určených úradom	9	11

Vyhodnotenia o výsledkoch kontrolnej činnosti, vrátane prehľadu o kontrolných zisteniach, sú súčasťou výročných správ úradu a návrhu záverečného účtu ÚRSO. Úrad zároveň zverejňuje sumár kontrolných zistení za jednotlivé roky na svojom webovom sídle. Štvrtročná informácia o vykonaných kontrolách, po prerokovaní na porade vedenia úradu, je distribuovaná na všetky odbory, resp. ich riaditeľom, a je predkladaná na rokovanie regulačnej rady.

ODPORÚČANIA

1. Zaviesť systém vykonávania pravidelných vnútorných kontrol zamestnancami ÚRSO, zameraných na oprávnenosť odpisov zahrnutých v regulovaných cenách v nadväznosti na primeranosť vynaložených investícií zaradených do majetku regulovaného subjektu.
2. V rámci finančného riadenia zabezpečiť riadenie rizík v zmysle § ods. 1 zákona o finančnej kontrole a audite, a pri plánovaní vnútorného auditu využiť metódu objektívneho hodnotenia rizík pre jednotlivé auditné procesy.
3. Naďalej iniciovať a podporovať rokovania medzi zainteresovanými ministerstvami a organizáciami, na účel prijatia systémových, navzájom súvisiacich legislatívnych opatrení na riešenie problematiky energetickej chudoby.

4 REAKCIA KONTROLOVANÉHO SUBJEKTU

Protokol o výsledku kontroly bol na účely oboznámenia sa s jeho obsahom predložený ÚRSO.

Kontrola bola ukončená bez námietok. Na základe výsledkov kontroly, uvedených v protokole o výsledku kontroly, NKÚ SR uložil úradu prijať opatrenia na odstránenie kon-

3.3.3 Vnútorný kontrolný systém

ÚRSO nemá platný riadiaci dokument na tvorbu, vydávanie a evidenciu vnútorných riadiacich aktov. Centrálna evidencia platných a neplatných riadiacich dokumentov, dostupnosť, bola riešená elektronicky, formou aplikácie „ARIS: Interné dokumenty“ v informačnom systéme úradu.

Činnosť útvaru vnútorného auditu bola zabezpečená až v treťom štvrtroku 2016, a to z dôvodu personálneho neobsadenia. Útvar vnútorného auditu bol zameraný v roku 2016 najmä na vlastné etablovanie sa a tvorbu interných predpisov. Činnosť vnútorného auditu, predovšetkým v roku 2016, neposkytovala dostatočné informácie ohľadom finančného riadenia úradu, čím vzniklo možné riziko neehospodárneho, neefektívneho a neúčelného plnenia úloh úradu, zvlášť v súvislosti s nedostatočne vykonanými vnútornými auditmi.

V roku 2017 hodnotenie rizík v ÚRSO nebolo aktualizované, čím došlo k neplneniu povinnosti vytvoriť, zachovávať a rozvíjať finančné riadenie, ktoré, okrem iného, obsahuje riadenie rizika.

Na základe zhodnotenia plánu a činnosti kontrolných akcií NKÚ SR konštatoval rezervy v účinnosti a efektívnosti vnútorného auditu. Problémom vnútorného kontrolného prostredia bolo nedostatočné zabezpečovanie riadenia rizík v rámci finančného riadenia. Plány vnútorného auditu boli zostavené len čiastočne, na základe objektívneho hodnotenia rizík. Rizikové oblasti legislatívneho procesu a metódy, t. j. tvorba smerníc a manuálov a koncepčná činnosť boli pokryté kontrolnou činnosťou čiastočne, ba opakovane boli v plánoch schvaľované rutinné kontroly.

trolou zistených nedostatkov. Kontrolovaný subjekt sa zaviazal prijať opatrenia a následne zaslať správu o ich splnení, resp. plnení. Plnenie opatrení bude NKÚ SR v rámci svojej činnosti monitorovať.

5 TÍM KONTROLÓROV

Kontrolu vykonalo 5 kontrolórov, traja kontrolóri zo sekcie kontroly I. – odbor energetiky a infraštruktúry, a dvaja kontrolóri zo sekcie kontroly II. – odbor financií.

Členovia kontrolnej skupiny sú skúsení zamestnanci s dlhoročnou odbornou praxou na NKÚ SR, ktorí sa opakovane zúčastňujú kontrol na príslušných subjektoch a preukazujú komunikačné a odborné zručnosti.

ZÁVER

Kontrola dosiahla stanovené ciele. Preverený bol postup ÚRSO pri tvorbe cien elektriny vo väzbe na odberateľov v domácnosti. V nadväznosti na novú regulačnú politiku bol preverený proces cenovej regulácie a kontrolný systém vrátane spôsobu kontroly regulovaných subjektov.

Z preverovania vyplynulo, že TPS tvorí už takmer štvrtinu koncovkej ceny elektriny pre zraniteľných odberateľov. V sledovanom období došlo k jej zvýšeniu, ktoré predstavuje zdvojnásobenie tejto zložky.

Riešenie situácie okolo regulovaných cien v elektroenergetike začiatkom roka 2017 a spôsob, akým došlo k ich vráteniu na úroveň predchádzajúceho roka, javí znaky narušenia princípu transparentnosti a nezávislej činnosti úradu. Regulátor je nezávislý do tej miery, v akej vykonáva svoju pôsobnosť bez vplyvu verejnej moci. Viaceré kroky vlády SR a ÚRSO vyvolali v tomto prípade otázky o skutočnej nezávislosti slovenského regulátora.

NKÚ SR upozorňuje, že nezávislosť regulátora je základným princípom, bez ktorého je nemožné, aby ÚRSO riadne plnil zverené úlohy. Národný regulačný orgán musí byť úplne nezávislý od akýchkoľvek iných verejných alebo súkromných záujmov.

Z preverovania vyplynulo, že výsledky kontroly majetku, vykonané v distribučných spoločnostiach v roku 2016, neboli v prvom roku nového regulačného obdobia využité pre stanovenie cien za služby poskytované distribučnými spoločnosťami.

Vynakladanie prostriedkov v súvislosti s kontrolou majetku v distribučných spoločnostiach bolo v niektorých prípadoch neefektívne a neúčinné. Zo strany úradu došlo k viacerým porušeniam zákona o rozpočtových pravidlách, zákona o verejnom obstarávaní, ako aj zákona o finančnej kontrole a audite.

Kontrolovaný subjekt rozdelil zákazky na výkon znaleckej a odbornej činnosti, ktoré spolu súviseli, do niekoľkých osobitných zákaziek s cieľom vyhnúť sa postupom zadávania zákazky podľa zákona o verejnom obstarávaní.

Úrad uhradil výdavky za znalecké posudky a analýzu, ktorých vypracovanie, dodanie a s tým súvisiace využitie je nepreukázateľné.

Znalcov na výkon znaleckej činnosti pri revízii majetku regulovaných subjektov oslovoval úrad priamo, bez bližšie špecifikovaných kritérií. Výber odborne spôsobilých osôb, resp. konzultantov, s ktorými úrad uzatvoril príkazné zmluvy, bol realizovaný obdobne.

Potvrdila sa aj nedostatočná praktická využiteľnosť výsledkov právnych služieb.

Na účely odstránenia kontrolou zistených nedostatkov NKÚ SR navrhlo kontrolovanému subjektu odporúčania smerujúce k riadnemu plneniu úloh, ktoré úradu vyplývajú z novej regulačnej politiky, a k zvýšeniu pozornosti venovanej kontrolnému systému ÚRSO, a to s cieľom zabrániť neefektívnemu čerpaniu verejných prostriedkov.

Oznámenie o kontrolných zisteniach týkajúcich sa porušenia zákona o verejnom obstarávaní bolo zaslané Úradu pre verejné obstarávanie.

Súčasne bol v predmetnej veci zaslaný podnet orgánom činným v trestnom konaní.

Výsledky kontrolnej akcie budú zaslané predsedovi ÚRSO, predsedovi NR SR, predsedovi Výboru NR SR pre financie a rozpočet, predsedovi Výboru NR SR pre hospodárske záležitosti, ministromi hospodárstva SR, ministromi spravodlivosti SR, prezidentovi SR a vláde prostredníctvom predsedu vlády, a to súlade s § 20 ods. 1 zákona č. 39/1993 Z. z. o NKÚ SR.

KONTAKT

Najvyšší kontrolný úrad SR
Priemyselná 2
824 73 Bratislava

☎ +421 2 501 14 451
✉ info@nku.gov.sk

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví
Bajkalská 27
820 07 Bratislava 27

☎ +421 2 581 004 11
✉ urso@urso.gov.sk